

POUŽITÍ A MOŽNOSTI ŽENIJNÍHO SILNIČNÍHO MOSTNÍHO PLUKU PŘI ZABEZPEČENÍ ÚTOČNÉ OPERACE

Zabezpečení vysokého tempa útoku, přesunu druhých sledů, záloh, dělostřelectva a týlu armády je jedním z hlavních požadavků armádní útočné operace. Na plnění tohoto úkolu se podílejí jednotky a útvary ženijního vojska.

Ženijní silniční mostní pluk (žsilmp) se do operační sestavy armády začleňuje zpravidla na základě bojového nařízení náčelníka ženijního vojska armády (NŽV).

Zabezpečuje úpravu a údržbu armádních cest k vykonání operačních přesunů, včetně přechodů přes vodní překážky.

Struktury, zásady použití i možnosti jednotek byly již publikovány ve VM č. 7/82.

Silnice a cesty upravované žsilmp musí odpovídat a vyhovovat stanoveným operačně taktickým požadavkům. Na území teritoria těmto požadavkům kromě dálnic a silnic pro motorová vozidla, odpovídají ještě silnice 1. a 2. třídy.

Ženijní silniční mostní pluk v operační sestavě armády musí zabezpečit síť o 2–3 cestách:

- podélné cesty na každý svazek prvního sledu z jeho výchozího prostoru až ke státní hranici,

- podélné armádní cesty pro přesun raketového svazku, protiletadlového raketového útvaru, armádní pohyblivé raketové technické základny a místa velení armády,

- příčné armádní cesty, které mohou vést výchozími prostory svazků prvního sledu, palebnými postaveními dělostřelectva, prostory rozmístění raketového a protiletadlového raketového vojska, výchozími prostory svazků druhého sledu, prostory soustředění vojsk po bojovém poplachu, podél čar připravených k obraně a rovněž před přírodními překážkami jako jsou vodní a horské masivy,

— cesty, které zabezpečují přesun a zasazení druhého sledu armády.

Za předpokladu, že ve druhém sledu armády jsou 1 až 2 vševojskové svazky, může celková potřeba podélných cest dosahovat 800 až 1200 km. Celkem pro zabezpečení přesunů a rozvinutí vševojskové armády je potřeba 1500 až 2000 km upravených a zabezpečených cest. Základ tvoří nyní silniční síť, a to cesty upravené vševojskovými svazky prvního sledu.

Z tohoto rozsahu může ženijní vojsko na stupni armádního kompletu zabezpečit úpravu a údržbu silnic a cest o celkové délce 600 až 1000 km, v rozsahu 5 až 8 podélných a 1 až 2 příčných cest.

Ženijní silniční mostní pluk ve výchozím prostoru může plnit tyto úkoly: průzkum, úpravy a údržby 2—3 cest, 1—2 podélných armádních cest, 1—2 příčných armádních cest, 2—3 cest pro zasazení druhého sledu armády, 2—3 cest pro manévr, zabezpečování přechodů přes státní hranici a vodní překážky na osách přesunu; dále rozvinout mechanizovaný stavební závod k výrobě prvků nízkovodního dřevěného mostu. Na upravených osách bude nahrazovat poškozené nebo zničené mosty nízkovodními dřevěnými mosty (NDM) nebo mosty na plovoucích podpěrách z pontonové mostové soupravy PMS, popřípadě plnit i další úkoly podle předurčení.

Svými jednotkami je však schopen plnit jen ty úkoly, které jsou v rámci jeho operačně taktických a technických možností, tj. celkově za 10 až 12 hodin upravit 240 km armádních cest, z předem připravených prvků přemostit vodní překážky NDM v délce až do 500 m a zřídit most na plovoucích podpěrách z pontonové mostové soupravy PMS o nosnosti 60 t do délky 227 m nebo dva mosty, každý o délce 119 m.

Do zahájení agrese bude mít vlastní úprava a údržba silnic a cest ve výchozím prostoru zpravidla jen charakter jejich následné kontroly, vytyčení objízdek, udělení oprav, zpevnění úseků a objektů poškozených vlastním provozem nebo uzavřením v důsledku jejich oprav, údržby nebo rekonstrukce. Za těchto velkou výhodných podmínek je možné kalkulovat při jejich úpravě a údržbě i s částečným jednorázovým zvýšením výkonu jednotek žsilmp. Je však nezbytné soustředit pozornost těchto jednotek na vytýpované úseky předpokládaného a možného poškození provozem, činností záškodníků nebo i přímým působením nepřítelů při nenadálém zahájení agrese. Takovými úseky

zpravidla budou soutěsky, přechody horských zalesněných masivů, důležité silniční křižovatky, průjezdy velkými osadami, úseky možného zaplavení a další.

Velení a řízení jednotek žsilmp v míru včetně získávání zpráv přímo z udržovaných úseků silnic a cest, se uskutečňuje pomocí linkového spojení stálé telefonní sítě.

Ženijní průzkumná četa (žpzc) ve výchozím prostoru armády bude plnit úkoly zejména ve prospěch ženijních silničních praporů vyčleněním do jedné ŽPZH, na každou osu s důrazem na vedení:

— průzkumu 2—3 podélných armádních cest,

— průzkumu 2—3 cest pro zasazení druhého sledu armády,

— popř. podrobného ženijního průzkumu důležité vodní překážky nebo i prostoru rozmístění žsilmp.

Do zahájení bojové činnosti bude mít průzkum zpravidla jen charakter dodatečného prověřování silnic a cest z prostorů rozmístění druhých sledů a záloh (armádní příčné cesty) až po pásmo příkrytí státní hranice v celkové délce 180 až 270 km. V dalším může být veden průzkum plánovaných silnic a cest pro zasazení druhého sledu armády, a to z prostoru jeho rozmístění až po čáru zasazení (místa rozčlenění do rotních proudů) v celkové délce 120 až 180 km. Takto může být za den prověřeno 300 až 450 silnic a cest.

Při nepřátelském napadení dojde na silnicích a cestách ke značnému rozrušení i jejich ničení. Pravděpodobně nebude čas ani k uskutečnění průzkumu. Zpravidla žpzc udělá pouze průzkum 2 až 3 armádních podélných cest popř. cest k zasazení druhého sledu armády. Tento průzkum mohou však ale organizovat pouze velitelé žsilpr vyčlenění přímo k jejich úpravě.

Za zvlášť složité situace je vhodné věst: vzdušný průzkum silnic a cest z vrtulníku. Za jednu hodinu může osádka vrtulníku zkontrolovat 180 až 200 km silnic a cest za letu, bez změny režimu letu; nebo 60 až 80 km silnic a cest a prověřit 6 až 8 objektů na tomto úseku metodou obletu s krátkým visem.

Ženijní silniční prapory (žsilpr) ženijního silničního mostního pluku budou plnit ve výchozím prostoru především úkoly průzkumu, úpravy a údržby:

— 2—3 podélných armádních cest o celkové délce 120 až 180 km,

— 1—2 příčných armádních cest o celkové délce 90 až 180 km,

— 2—3 cest pro zasazení druhého sledu armády o celkové délce 120 až 180 km,

— 2—3 cest pro zasazení druhého sledu armády na neplánovaném směru.

Celkem bude nutné upravit 330 až 540 kilometrů cest. Tento úkol je schopen splnit žsilmp svými ženijními silničními prapory až za dva dny. Proto bude třeba v co největší možné míře využívat již dříve upravených cest silami a prostředky vševojskových svazků. Zároveň bude nutné i v těchto případech zkracovat čas na odpočinek i údržbu techniky a nasazovat jednotky žsilmp na úpravu cest po dobu 14 až 16 hodin. To umožní jednorázové jejich zvýšení výkonu o 30 až 40 %. I přes tato opatření bude žsilmp v uvedené době schopen svými prapory upravit maximálně 320 až 360 km cest (což je asi 70 až 75 % celkové potřeby). Proto bude zapotřebí využít i ženijní zálohy VŠA, síly a prostředky týlu popř. i síly a prostředky teritoria.

Do zahájení bojové činnosti mohou ženijní silniční prapory žsilmp plnit některé z uvedených variant v dodatečném provedení, úpravě a údržbě armádních cest, a to:

— 2 podélných, 1 příčné a 3 cest pro zasazení druhého sledu o celkové délce 290 až 390 km nebo,

— 2 podélných, 2 příčných a 2 cest pro zasazení druhého sledu o celkové délce 340 až 420 km nebo,

— 3 podélných, 1 příčné a 2 cest pro zasazení druhého sledu o celkové délce 290 až 390 km nebo,

— 3 podélných, 1 příčné a 3 cest pro zasazení druhého sledu o celkové délce 330 až 440 km.

Po zahájení bojové činnosti budou žsilpr plnit rozhodující úkoly v úpravě a údržbě cest v rozsahu stanoveném operačně taktickými normami. V případě nenadálé změny operační situace mohou dále žsilpr uskutečnit průzkum a úpravu:

— 2 až 3 určených cest pro manévry útvarů a svazků v operační sestavě armády,

— 2 až 3 cest pro zasazení svazku druhého sledu do protitlaku z neplánované čáry zasazení.

K zabezpečení těchto úkolů je nezbytné v plné míře využívat stále nepoškozené silnice a cesty nebo již ženijními jednotkami vševojskových svazků upravované, ale i části podélných a příčných armádních cest předem upravených jednotkami žsilmp. Tyto a další úkoly bude vhodné

plnit pouze jedním žsilpr (popř. zesíleným), druhý žsilpr je nutné ponechat k zabezpečení údržby existujících armádních cest.

Ženijní silniční mostní prapory (žsilmpr, žsilmpr PMS) ženijního silničního mostního pluku ve výchozím prostoru armády mohou zabezpečovat přechody přes vodní překážky stavbou NDM a mostů na plovoucích podpěrách z pontonové mostové soupravy PMS, jak náhradu za zničené a poškozené mosty na cestách upravovaných jednotkami žsilmp. Ke splnění tohoto úkolu se zpravidla přesunou do výhodného prostoru rozmístění poblíž vodní překážky tak, aby rychle zabezpečily obnovu přepravy vestavěním mostů PMS a NDM do překážky nebo zpevnily dosavadní mosty. Zároveň budou organizovat podrobný ženijní průzkum míst stavby mostů, zjišťovat místa těžby dřeva, skládek vhodného materiálu a rozvinutí mechanizované ho stavebního závodu.

Ženijní silniční mostní pluk může plnit úkoly ve výchozím prostoru po praporech. Vlastní plnění úkolů průzkumu, úpravy a údržby cest mohou zabezpečovat jeho jednotky po osách nebo po úsecích upravovaných os. Plnění úkolů po úsecích je výhodnější z hlediska zabezpečení vedení a spojení, organizace ŽTZ a plnění úkolů na relativně menších vzdálenostech. To umožňuje i vhodněji volit velitelské stanoviště (VS) žsilmp i velitelsko-pozorovací stanoviště (VPS) jednotlivých praporů a operativněji řídit jednotky. Při tomto rozmístění praporů a jednotek se však nesmí zapomenout na součinnost mezi prapory i uvnitř praporů.

V závislosti na operační sestavě VŠA, rozsahu a průběhu cest a terénních podmínek, je vhodné stanovit odpovědnost za jednotlivé cesty nebo úseky cest přímo velitelům ženijních silničních praporů.

Po odražení útoku nepřítel při zabezpečení první útočné operace armády k překonání pásma obrany a k rozvíjení úspěchu do hloubky týlu nepřítel, může dále žsilmp plnit tyto úkoly:

— uskutečnit úpravu a údržbu 2—3 armádních podélných cest přes pásmo příhraničních hor s rokádkami,

— zabezpečit úpravu 2—3 cest k usku-tečnění manévru na nový směr,

— upravit 1—2 armádní cesty pro svazky, útvary a zálohy armády,

— upravit 2—3 cesty pro zasazení druhého sledu,

— zabezpečit přechody přes vodní překážky,

— zpevnit nebo nahradit mosty.

Rozhodujícím úkolem pro žsilmp bude v prvním pořadí zabezpečit úpravu a údržbu 2—3 podélných armádních cest přes pásma příhraničních hor, včetně příčných armádních cest na vlastním území i na území nepřítele do vzdálenosti 7—25 km oboustranně od státní hranice. Ten budou plnit ty ženijní silniční prapory, které při úpravě cest zpravidla postupují za svazky prvního sledu, využívají dosavadní cesty a cesty upravené těmito svazky. Po dosažení přechodu přes státní hranici zpravidla vyčlení žsilpr jednotky (až do zesílené žsilč na přechod) k jejich úpravě a údržbě a budou pokračovat dále v úpravě cest až po příčnou armádní cestu.

Celkový rozsah upravených cest v tomto období operace jednotkami žsilmp může být:

— 2—3 podélné cesty s přechody přes státní hranici,

— 1 příčná cesta na vlastním území,

— 1 příčná cesta na území nepřítele.

Celková délka těchto cest v závislosti na situaci může být 110 až 310 km, což odpovídá i možnostem obou ženijních silničních praporů.

Jednotky ženijních silničních mostních praporů se přesunou podle vývoje situace v tomto období do nového prostoru rozmístění, buď poblíž příčné armádní cesty na vlastním území nebo na území nepřítele. Svými jednotkami mohou posílit i žsilpr při údržbě přechodů přes státní hranici.

Přechody přes státní hranici i upravené silnice a cesty se pak předají na základě součinnosti ženijní záloze VŠA nebo silničnímu vojsku.

Nepřítel bude schopen působit na silnice a cesty, přesuny vojsk, druhé sledy a zálohy do celé taktické i operační hloubky. Poškození a ničení silnic a cest i jejich zaminování, bude nejčastěji uskutečňovat v souvislosti s ničením vojsk na osách přesunu nebo v prostorech soustředění. V jednotlivých případech bude ničit i důležité objekty na osách přesunu.

Při přechodu na území nepřítele je třeba předpokládat z jeho strany s rozsáhlým zatarasováním a používáním jaderných min. Na předpokládaném území má v současné době vybudovaná stálá zařízení pro ukládání konvenčních nebo jaderných náloží ve všech významných objektech (přehrady, mosty, horské soutěsky, významné komunikační uzly nebo tělesa silnic v násypch s důrazem u příhranič-

ního pásma). Proto se mohou jednotky žsilmp setkat až do hloubky 40 až 60 km i více od státní hranice se souvislým jaderným minovým pásem, doplněným klasickými zátarasami s minimální hustotou 0,75 ks jaderných min na kilometr. Následkem výbuchu jaderné miny mohou vzniknout značné nálevky (o průměru 160 i více metrů), prostory radioaktivního zamoření, závaly a požáry. Při současném výbuchu několika min mohou být některé prostory na značnou dobu obtížně průjezdné nebo zcela neprůjezdné.

Úsilí jednotek žsilmp při překonávání takového pásma bude především zaměřeno na vytyčení objízdek. Nebude-li možné zátarasu a prostory obejít (např. u přechodů přes státní hranici), budou nuceny jednotky žsilpr i žsilmp v nich zřídít průchody a zabezpečit další plynulý přesun. Za pomoci zemních strojů je možné upravit dna nálevek, zpevnit je a s využitím konstrukcí NDM upravit vjezdy, výjezdy popř. i dna. Zvýšená pozornost musí být věnována rozsahu radioaktivního zamoření a obdrženým dávkám u osob, které budou pracovat v těchto prostorech. Na likvidaci požárů se může žsilmp podílet jen vytvářením protipožárních pásem zemními stroji.

Značným nebezpečím budou minová pole zřízená minováním na dálku. Jednotlivé miny sice výrazně nepoškozují povrch silnic a cest, avšak představují významný zátaras, který může zpomalit a někdy i zcela znemožnit pohyb vojsk. Překonávání těchto minových polí bude třeba řešit s využitím výpomocných prostředků, vytyčením objízdek, popř. zřízením průchodů silami a prostředky přesunujících se útvarů a svazků.

Pro zabezpečení vysokého tempa útočné operace vševojskové armády, bude zpravidla ženijní silniční mostní pluk plnit úkoly opět centralizované. Jen ve zcela výjimečných případech mohou jednotlivé jeho prapory plnit úkoly samostatně nebo jako posilové prostředky.

Ženijní silniční prapory mohou ženijními silničními rotami upravovat podélné komunikace, které spolu sousedí. Silničními jednotkami těchto rot budou upravovat vozovky, odstraňovat závaly a překážky. Mostními jednotkami připravovat v dřevozávodech prvky konstrukcí dřevěných mostů pro vestavění do překážek místo zničených mostů a v blízkosti přemostění zřizovat záložní sklady tohoto materiálu pro opravu stálých mostů nebo jejich nahrazení NDM. Při úpravě cest je vhodné doprovázet mosty AM-50

ponechat v záloze a zabezpečit jimi vestavění jejich konstrukcí do překážek místo mostů zničených tak, aby se silniční jednotky mohly rychle přepravit přes překážku a pokračovat v úpravě cest za ní. Je též možné přímo přidělit ženijním silničním rotám tyto doprovodné mosty k dosažení větší operativnosti při plnění úkolů a zabezpečení spojení.

Ženijní silniční mostní prapor může rozvinout mechanizované stavební závody v nejbližších lesích nebo ve stálých závodech a podnicích pro zpracování dřeva. Dále rotami ženijních konstrukcí připravovat prvky NDM v blízkosti středně širokých vodních překážek. Připravené prvky mohou přímo do prostorů zničených stálých mostů převážet mostními rotami. U nepoškozených mostů je vhodné zříditi zálohu materiálu pro jejich opravu a na objížďkách v bezpečné vzdálenosti od stálých mostů zříditi pevnou část náhradního kombinovaného mostu.

Ženijní silniční mostní prapor (PMS) je vhodné ponechat v záloze velitele žsilmp a podle výsledků podrobného ženijního průzkumu tak zabezpečit plynulou přepravu a úpravu os rychlým přemostěním úzkých a středně širokých vodních překážek. K zabezpečení přeprav přes široké vodní překážky je schopen zřizovat přívozové přepraviště.

Takovým použitím praporů může žsilmp za jeden den upravit 2—3 podélné cesty za prvosledovými svazky a každých 30 až 50 km udělat úpravu a údržbu 1 až 2 příčných cest. Tempo úpravy cest odpovídá tempu útočné operace při maximálním využití stálých cest a cest již upravovaných svazků prvního sledu.

Narůstání úsilí v průběhu útočné operace zabezpečuje včasné zasazení druhého sledu VŠA. Pro jeho přesun na čáru zasazení bude zpravidla žsilmp upravovat 2 až 3 cesty, přitom se budou využívat většinou cesty již upravené. Současně s přípravou úpravy plánovaných cest pro zasazení druhého sledu armády bude nezbytné uskutečnit i ženijní průzkum 1 až 2 cest záložních.

Pro podporu druhého sledu bude možné zpravidla vyčlenit jen jeden žsilpr (popř. zesílený). Vlastní úprava cest vzhledem k nedostatku času bude spočívat ve vytyčení cest, úpravě objížďek neprůjezdných a zamořených prostorů, výjimečně i v odstraňování závalů.

V průběhu operace může vzniknout složitá situace, kdy bude třeba zasadit druhý sled armády na novém, zcela nepláno-

vaném směru. Pro zabezpečení tohoto úkolu bude muset žsilmp uskutečnit průzkum úseku cest s využitím vrtulníku, vyčlenit další armádní ženijní komunikační jednotky, popřípadě využít prostředky svazků prvního i druhého sledu. Avšak i za této situace je nezbytné ponechat část sil (jeden žsilpr) k úpravě a údržbě armádních podélných a příčných cest.

V průběhu přesunů druhého sledu armády bude docházet k největšímu ničení silnic a cest, nepřítel se bude snažit ničit je především v nejvíce zranitelných prostorech. Proto bude výhodné, ponechat jednotky žsilmp v těchto prostorech v pohotovosti připravené k rychlému zásahu po celou dobu přesunu druhého sledu armády.

I k přímému zabezpečení přesunujících se vojsk bude výhodné ponechat žsilpr především v prostorech horských a zalesněných masívů a ženijní silniční mostní prapory v nezanatelnějších úsecích středně širokých nebo i širokých vodních překážek. Po úderech nepřítel na vojska za přesunu budou žsilpr zabezpečovat průzkum možných objížďek a vyhledávat nepoškozené nebo takové cesty, kde došlo jen k lehkým závalům. S největším nasazením je nutné pak odstraňovat vzniklé překážky a uvolňovat cesty pro odklon zasažených proudů. Další jednotky mohou uvolňovat cesty, na kterých byla vojska napadena.

Takovéto použití jednotek žsilmp vyžaduje jejich samotný přesun před vojska, která zaujala nový prostor. Přesun může žsilmp svými jednotkami uskutečnit zpravidla pouze v době odpočinku těchto vojsk.

Předpokládá-li se, že druhý den svazek druhého sledu, který zaujal výchozí prostor se přesune na čáru zasazení, pak úkolem žsilmp je zaujmout nejvíce zranitelné prostory, zabezpečit nejnútnejší potřeby a opatření k zabezpečení přesunu tohoto svazku při využití silnic a cest již upravenými silami svazků prvního sledu.

Ženijní silniční mostní pluk při zabezpečování vysokého tempa útočné operace a manévru silami a prostředky VŠA na území nepřítel bude plnit úkoly stejným způsobem jako na vlastním území, protože geografické, povětrnostní i klimatické podmínky jsou obdobné. Značnou pozornost bude muset věnovat přechodu přes státní hranici a přechodu horských hřbetů do hloubky až 50 km, neboť do této hloubky je pásmo obrany ze strany nepřítel velmi dobře operačně připraveno.

Doba vykonání úprav poškozených silnic a cest bude mimo jiné závislá na rozsahu ničení a zatarasování, terénních podmínkách, hustotě silniční a vodní sítě, na množství a možnostech ženijních a ženijně silničních a mostních jednotek, době vyčleněné k udělání úpravy cest, denní i roční době, počasí, vycvičenosti jednotek žsilmp, druhu a počtu techniky a materiálu, na řízení a velení žsilmp.

Charakter a množství zátarasů na cestách ovlivňuje možnosti jednotek vyčleněných k jejich úpravě a údržbě. Znalost místa vzniku a charakteristiky překážky nebo i zátarasu na silnicích a cestách se stává důležitým prvkem při plánování a řízení úpravy a údržby cest.